

om at staffe sig bedre Levebrød, der skulde være Hovedledertjernen for Præsterne, og at dette var Skylden i, at der ikke blev noget tilovers til Kirkebygningerne, er ogsaa en Betragtning, der faare Lidet samstemmer med Virkeligheden. Forholdet er saaledes, at det snarere maa siges, at Præsternes økonomiske Vilkaar ere gaaede lavere ned end højere op, og ere gaaede lavere ned, end vi nogenstunde have tænkt os. Naar det ærede Medlem henviste til, at det katolske Præstefab lader sig nøje med endnu mindre, saa har han Ret. Men hvorfor er det Tilfældet? Fordi den katolske Kirke fordrer Celibat af sine Præster; men det fordrer vi ikke, og vi troede, at det var en stor Binding, at vi ikke gjorde det, da vi fik Reformationen. Men deraf følger ogsaa som Konsekvens, at Præsterne skulle kunde leve som Familiefædre og ikke blot som enlige Personer. — Med Hensyn til Understøttelserne skal jeg i Almindelighed bemærke, at jeg har ikke saa meget imod, at det økonomiske Synspunkt her maa komme noget stærkere til sin Ret; saaledes som det ærede Medlem for Københavns Amts 4de (Hørup) udvilede. Jeg er ikke nogen stor Ynder af at gaa alt for vidt paa det Omraade. Men der er da ogsaa en Grænse, ud over hvilken vi ikke kunne komme med alle de Konti, som VI. A. indbefatter med 1, 2, 3 og 4 a og b; og denne Grænse ligger i, at disse Understøttelser til Kunst og Videnskabs Fremme udenfor de officielle Anstalter ydes af Sorø Akademi, idet der under Sorø Akademi er opført 140,000 Kr. som det samlede Beløb. Alt nogenstunde Regeringen og Rigsdagen skulde gaa ind paa at hde disse Tilskud, naar Sorø Akademis Midler maatte stoppe, antager jeg for temmelig usandsynligt, og derved er der givet en Grænse. Det er jo af Sorø Akademis Midler, at disse Understøttelser afholdes, foruden at der derfra gives Bidrag til Realstoler og til meget andet, som man har læstet over paa dettes Budget, og det vil ses, at det Overstud, som der aarlig er tilbage paa Sorø Akademis Budget, er ikke særlig stort, saa der er en Grænse, som værnere mod, at vi komme alt for vidt paa dette Omraade. Hvad de enkelte Understøttelser angaar, saa vilde jeg naturligvis lige over for de lange og mange Udtalelser, der

have fundet Sted, og som blandt andet særlig have bestæftiget sig med den Begrundelse, den Forklaring, de Bemærkninger, jeg udtalte i Gaar Aftes mod at bevilge den af Mindretallet foreslaaede Understøttelse til Dr. Georg Brandes, have al god Grund til at være fristet til at bruge længere Tid til at forsvare mine Udtalelser, men jeg kan saa godt lade være, fordi man for det første ikke skal gentage sig selv, og for det andet, fordi jeg ikke kan se, at Rigtigheden af den Grundbetragtning, jeg ansøgte i Gaar, er svækket ved den Kritik, der er bleven rettet mod den. Den kan nok staa uden at behøve nogen yderligere Støtte. Jeg vil derfor kun pointere dette, at det er uundgaaeligt, har altid været saaledes og vil altid blive saaledes, at naar en Kamp, en aandelig Kamp føres paa det moralske Omraade, saa spørger man, maa altid spørge, vil altid spørge med Hensyn til Afgørelse af, hvorvidt man skal understøtte den ene eller den anden Part i denne Kamp: Hvad er det for Ideal, den paagældende Part kæmper for? Og naar Forholdet er det, at den, der er Tale om at understøtte, har erklæret de Grundsætninger, hvorpaa Samfundets moralske og religiøse Liv nu hviler, Krig, saa mener jeg, at det er udelukket, at man, saa længe dette er Tilfældet, kan understøtte denne Mand. At denne Krig er erklæret, at denne Krigserklæring er kommen mod det moralske og religiøse Stade, hvorpaa Samfundet staar, derfor har jeg ment ved denne Lejlighed at kunne spare mig ethvert Bevis. Jeg har nemlig fundet denne Krigserklæring i en Udtalelse af Manden selv. Den foreligger tydelig udtalt fra Efteraaret ved den meget omtalte Fæst, og den foreligger der i en vel overvejet Udtalelse som det Synspunkt, fra hvilket Dr. Brandes vil have sin Virksomhed betragtet. Ja, dersom denne Udtalelse forlades, hvis den tages tilbage, maa vel det Tidspunkt være til Stede, hvor man maa spørge om Beviset for Forudsætningen, Beviset for, at denne enten er det centrale i eller noget, der særlig karakteriserer denne Mand's Virksomhed, Beviset for, at denne er rettet mod de Grundsætninger, Samfundet nu hylder. Foreløbig antager jeg imidlertid, at denne Udtalelse staar ved Magt, og jeg tror, at enhver, der læser den, vil sige, at jeg ikke